

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Octuagesimum Primum Priuilegium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

- 9 Ecclesia si recipit aliquod lucrum potest dici contractus initus gratia u-
triusque merito Ecclesia obligari debet.
- 10 Verba que important consilium non obligant.

Octuagesimum Primum Priuilegium.

- 1 **E**CCLISIA gaudet priuilegio. Quòd ꝑ depositum factum apud clericum Ecclesiæ, non obligat Ecclesiã, nisi in eius utilitatem sit uersum. Ideo cum Episcopus deposuisset apud canonicum cuiusdam Ecclesiæ, qui pluries interpellatus, ut depositum restitueret, illud denegauit pecuniam subripuit, & asportauit. Vnde Episcopus conquestus fuit cum Papa. Cui respondet: Cum non constat pecuniam furatam, non fuisse conuersam in utilitatem Ecclesiæ, canonici alii non tenentur restituere. Cum depositum non fuerit penès Ecclesiam, sed duntaxat penès vnum ex canonicis Ecclesiæ. Et ita suadet, ut dirigatur actio contra furem. Mandatque illum furem subiici duris quæstionibus, & in vinculis detineri, ut pecuniã restituat. Sed si amicabiliter de redditurum perceptione pacisci potest, acceptam nobis erit ait, cap. i. de deposit. Ratio decisionis fuit, quia pecunia furata nõ fuit conuersa in utilitatem ecclesiæ. Nec ꝑ actio restitutionis debet intentari aduersus alios canonicos, cum pecunia personæ, & non Ecclesiæ fuerit commendata. Et ex hac causa mandat, ꝑ ut dirigatur actio contra furem, & ut restituat quæstionum carcerisque pœnam imponit. Hic considerandum venit ecclesiam non teneri de deposito facto personæ, secus Ecclesiæ quatenus in eius utilitatem pecunia conuersa fuisset, quo casu non dirigeretur actio depositi sed de in rem verso. Nec duntaxat dicitur fur ille ꝑ qui depositum restituendum denegat, uerum & ille qui utitur deposito contra uoluntatem deponentis & si condemnatur efficitur infamis, l. qui furtum. ff. de condit. fur. l. qui depositum C. de fur. Idem est in pignore quia eo utès contra uoluntatem domini committit furtum, & ad hoc pauci & minus bene animaduertunt, l. si pignore. ff. de fur. Ne igitè depositarius hoc agat, cautum est de iure, quod statim pòt cogi ad restituendũ depositum, l. si quis uel pecunias, & ibi Bal. C. depo. Salyc. ibi dicit, quod Bald. tenet ibi requiri libellum, & ordi-

ordinem iudicarium, sed Bald. in l. acceptam col. r. C. de usur. dicit, quod immo executione uide in l. r. §. est autē, & ibi Bar. ff. de pos. Nisi causa de nouo emergat, ut ibi in l. r. §. si deposue- ro, & ibi Bar. eod. tit. Item uerum summarie, & sine dilatione etiam si sibi facta sit protestatio in contrarium, d. l. si quis, & ibi Bal. scilicet extra iudicialiter secundum Bald. sed iam cautum C. eo. tit. Sic ergo non habet depositarius quadrimestre, secū- dum Bal. in l. pen. vers. ideo C. de de pos. & Alexan. in l. r. §. si prae- sens. ff. de verb. oblig. Saly. in d. l. pen. refert Bal. tenere contra- rium, uide Fely. in c. quarenti de offic. deleg. Hæc ultima opi- nio, Bal. mihi satis placet. Quia si depositarius uti non potest de- posito, & si furtum committit, illud retinendo præter mentem

5 deponentis, iuribus superius allegatis. † Incidit etiam in hoc periculo, illud obiter requisitus, nõ restituendo quod tenetur in quinque casibus, de casu fortuito, & leuissima culpa. Pri- mus si pactum interuenit, l. iur. gentium. §. ite si quis. ff. de pa- ctis. Secundus si mora præcedat casum, l. si in asia. §. si. ff. de pos. Ter- tius si culpa, l. quod neutra. ff. eod. Quartus si dolus, l. r. §. si re eod. tit. Quintus si gratia tantum accipientis sit depositum, l. si quis in si. ff. si certum petatur. Quos postea uide, in glo. in l. r. §. si sape. ff. de pos. depositarius non est dubium, quod de dolo, & lata culpa tenetur, l. r. §. sape allegato, & ibi Bart. & Alex. in l. quod nerua inst. quibus mom. re. cont. oblig. §. præterea in gl. l. sicut certo. §. Nunc uidentum. ff. commod. l. quæ fortuitis. C.

6 depig. act. † Nisi habeat rem custodiendam arbitrio suo, quo ca- su nõ tenetur de interitu, si adhuc illi parē custodiā, sicut in re- bus suis, Bar. in l. 4. ff. de sol. Alex. idē tenet in l. si ut §. Nunc uidentum, ff. com. mod. Bal. in l. r. C. de solu. Rectè, & ritè facit deposti- rarius requisitus depositum restituere. Nā si ita fecerit de nihilo

7 argui poterit. Sed quid esset † si depositarius esset creditor? An possit uti cōpensatione: regulariter admittitur cōpensatione. fallit in deposito. Nā fuit priuilegiū inductū, ne in fraudem allegare- tur compensatio, causa differendi restitutionem. Et sic contra- ctus depositi, qui est bonæ fidei redundaret in perfidiam. Tamē distinguendum arbitror. Aut debitum incontinenti liquida- ri potest, & tunc admittitur exceptio compensationis. Aut in- continenti non potest, & tunc denegatur. Non obstante etiam

8 hac distinctione dico. † Exceptionem compensationis non esse admittendam. Nam illa non admittitur, quando debitum petiturum est liquidum, & exceptio requirat altiore in-
nem.

nem. Item si debetur ex causa depositi. Item si debetur ex causa rapinae, uel furti, l. compensationes, & ibi Bal. C. de compensatione. Sed pro conclusione istius præpositi privilegii, videamus quando depositum dicatur factum apud Ecclesiam. Quod est quando fit in præsentia Prælati, & Capituli. Nam Prælati, & Capitulum repræsentant Ecclesiam cap. requisisti de test. iuncto c. seire 7. q. 1. Sed Io. And. distinguit. An depositum sit factum apud sacrilegam deputatum ad custodiam uasorum Ecclesie? An apud deputatum ad custodiam depositorum? Nam in quibusdam Ecclesijs deputatur unus specialiter ad custodiam depositorum, ut est in hospitali sanctæ Mariæ in ciuitate Senesi. Nam multi transeuntes, & peregrini etiam præciosa deponant, quæ fidelissimè restituantur. Etiam post multum tempus ex hac distinctione sentit Io. And. quod si depositum sit apud custodem uasorum, non dicitur factum Ecclesie, sed oportet, quod interueniat præsentia Prælati, & Capituli, ut in gl. c. 1. de pos. Sed in alio casu non requiritur eorum præsentia, satis est, quia principio illum deputauit ad deposita recipienda. Ita sentit Ioan. And. & gl. prædicta Ecclesiam obligari ex tali contractu inito gratia deponentis tantum. Sed Innoc. quod cum fiat Prælati, & Capituli, non tenetur etiam Ecclesia, nisi aliquod lucrum sit inde secutum, per l. licet §. si filius. ff. de pecul. quod uti omissum à Doct. non uenit considerandum. Quia quando Ecclesia recipit aliquod lucrum, potest dici contractus initus gratia utriusque, merito Ecclesia obligari debet, sicut in alijs contractibus. Sed quoniam fit gratia deponentis tantum, tunc ex qua ratione Ecclesia debet teneri eo maxime cum sit perueniendum ad distractionem rerum Ecclesiasticarum ex contractu Prælati, & Capituli non initi ad utilitatem Ecclesie, contra capitulum sine exceptione 12. q. 2. c. & rationem l. præses. C. de transac. Vnde ex istis concludendum arbitror, ut in d. c. 1. de depos. Ecclesiam non teneri de deposito nisi uerso in eius utilitatem. Verba autem in fi. d. c. 1. ibi. † Si autem amabiliter poteris de reddituum perceptione pacisci noueris id nobis acceptum. Hæc uerba important consilium, non autem obligationem, prout sunt etiam illa uerba Luc. in cap. 18. uade, & uende omnia quæ habes, & da pauperibus. Reside in hæc conclusione, quod Ecclesia non teneatur, sed deponens dirigat actionem contra depositum detinentem.

- 1 Princeps potest rem Ecclesia per permutationem acquirere data re meliori vel aequali
- 2 Concessionem factam ab antecessore in damnum Ecclesie possunt reuocari.
- 3 Mentio in iure canonico de Principe, intelligitur de Pontifice Maximo.
- 4 Papa Paulus III. permutauit statum Camarini in Parmam, & Placentiam.
- 5 Verbum de Principe intelligitur de Imperatore.
- 6 Imperator non potest de rebus Ecclesie etiam temporalibus disponere.
- 7 Imperator catholicus non est p[re]sul, sed filius Ecclesie.
- 8 Benefacienti benefacere de omni aequitate, & iure statutum est.

Octuagesimum Secundum Privilegium.

- 1 CCLESIA gaudet privilegio. † Quod Princeps potest rem Ecclesie per permutationem acquirere data re meliori, uel aequali. Vnde quesitum fuit, in Concilio. Vtrum Ecclesia posset rem immobilem permutare cum Principe? Statuit Concilium, quod si Princeps uoluerit permutare rem immobilem, cum sanctis locis, & ab eis rem aliam accipere, & de communi uoluntate permutationem facere hoc licitum sit, dummodo causa rationabilis hoc exoptulat, & res quam Princeps prestiterit maior fuerit, uel saltem aequalis, c. 1. de rer. permut. Ratio fuit hæc. Dummodo causa rationabilis exposcat, id est ut utilitas Ecclesie in hac permutatione procuretur. Alias non debet fieri. Et quod ita res se habeat, habetur in c. 2. eo. ti. † Quod concessionem factam ab antecessore in damnum Ecclesie, poterunt reuocari a successore. Dummodo igitur Ecclesia non ledatur Princeps potest rem suam immobilem cum re Ecclesie permutare. Et hic ualde considerandum casum notabilem, in quo fit permutatio cum Ecclesia cessante necessitate, & utilitate, ipse satis enim est, quod Ecclesia non deterioretur. Hoc est inductum in fauorem Principis. Sed de quo Principe intelligunt
- 2